

his fratribus somniarūt, & falsam texere historiā: ut Clemēs Alexandrinus, Inquies illos fuisse filios Ioseph, & hinc quoque fratres domini dici. Postremo: Et sorores eius nōne omnes apud nos sunt? De quibus etiā nō multo pauciora recentiores commenti sunt, dicentes eas fuisse filias Annæ, & sorores uirginis **MARIAE**. Quas tamē crederim fuisse filias Cleophæ, & sorores Iacobi, Ioseos, Simonis, & Iudæ, aut aliorum affinium ipsius Ioseph, & uirginis deiparæ. Et ita illi cum essent terreni, & carnaliter sapientes & cogitantes, scandalizabātur in eo: ipse uero nō scandalizabat eos, sed ipsi seipfos, rati cum cognoscerent patriam & parētes eius (quæ tamē non cognoscebant: nam de cœlo uenerat, & patrem terrenū nō habebat, sed matrem duntaxat) fieri non posse, ut sapientiam talem, aut uirtutes haberet: quas nihilominus eum habere uidebāt. Cum ergo uidemus aliquem spiritum sapere, scripturas intelligere, aut uirtutes aliquas facere, sicut pleriq; tēporibus uisum est: nequaquā ex patria, ex parentibus, ex studijs, præceptoribus ue, aut libris iudiciū feramus, ne simus similes ijs qui dicebāt regi gloriæ, & sapientiæ dei patris: Vnde huic sapientiā hæc, & uirtutes: Nā deus cuiuscunq; uult uel abiectissimo homini sua impartitur, qui Amos armentariū scaminum uellicantē, scalpentēq; maturitatis inducēdæ gratia, sciētia impleuit, quæ erat supra hominem. Veruntamē & hoc illi accidit, quod sine honore, & ea quæ illum deceret (non quidem propter se, sed propter eum qui ipsum suo munere dignatus est) æstimatione habeatur: quod & domino accidit, ut responso suo ad Nazarenos, quod & prouerbiū est, insinuauit cum dixit: Nō est propheta sine honore, nisi in patria sua, & in domo sua. Adeo gens illa mentis incuruæ, mentis inuidæ, & maleuolæ, prompta erat ex patria, ex gente, ex studio alios iudicare. Quod autē dominus multas uirtutes ibi nō fecerit, hoc non fuit quia nollet facere, aut non posset: sed quia ipsi ad eas recipiendas erant inhabiles, & inepti: non enim credebant diuinum esse quod uidebāt & audiebāt. at uirtutes diuinæ incredulis non cōmunicātur: nam fide deo placemus, & incredulitate displicemus. Fecit tamen & ibi uirtutes aliquas, sed non multas, ut testis est hic Matthæus. Sed & ex Lucæ quarto, ductus ab ijs qui erāt in synagoga usq; ad supercilium montis, super quem ciuitas illorum erat ædificata, ut præcipitare: eua sit ut uoluit, & per medium illorum transiens, abiuit. In qua re & uirtutē diuinā ostendit, qd' è tanto periculo euasit: & clemētiā misericordē, qd' qui ipsum præcipitare uoluerāt, ne icrepauerit quidē, tantū abest ut præcipitari fecerit: adeo in oibus & uerbis & factis benignū se, misericordēq; demōstrauit dominus. Per quē summo patri gloriæ, & ipsi in spūs sancti uirtute, honor, gloria, & potestas in oīa seculorū secula. Amē

Luc. 4.

CAPVT DECIMUMQUARTVM.

141

142

In illo tempore audiuit Herodes tetrarcha famam **IESV**: & ait pueris suis: Hic est Ioannes Baptista. ipse surrexit à mortuis: & ideo uirtutes operantur in eo. ¶ Herodes enim tenuit Ioannem, & alligauit eum: & posuit in carcerē propter Herodiadem uxore fratris sui. Dicebat enim illi Ioannes: Non licet tibi habere eam. Et uolens illum occidere, timuit populum: quia sicut prophetam eum habebant. Die autē natalis Herodis, saltauit filia Herodiadis in medio, & placuit Herodi. Vnde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcunq; postulasset ab eo. At illa præmonita à matre sua: da mihi, inquit, hic in disco caput Ioannis Baptistæ. Et contristatus est rex. Propter iuramētum autem & eos qui pariter recumbebāt, iussit dari. Misitq; & decollauit Ioannem in carcere. Et allatū est caput eius in disco

in disco, & datum est puellæ: & illa attulit matri suæ. ¶ Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus eius, & sepelierunt illud: & ueniētes nunciauerunt

15 IESVS. ¶ Quod cum audisset IESVS, secessit inde in nauiculam, in locum

desertum seorsum. Et cum audissent turbæ, secutæ sunt eum pedestres de ciuitatibus. Et exiens uidit turbam multam: & misertus est eis, & curauit languidos eorum. ¶ Vespere autem facto, accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes: Desertus est locus, et hora iam præterit: dimitte turbas, ut eūtes in

20 castella, emant sibi escas. IESVS autem dixit eis: Non habēt necesse ire: date illis uos manducare. Responderunt ei: Nō habemus hic, nisi quinq; panes & duos pisces. Qui ait eis: Afferte mihi illos huc. Et cum iussisset turbam discumbere super fœnum, acceptis quinq; panibus & duobus piscibus, aspiciens in cœlum, benedixit & fregit: & dedit discipulis panes, discipuli autē

25 turbis. Et manducauerunt omnes, & saturati sunt. Et tulerunt reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenos. Manducantium autem fuit numerus quinq; milia uirorū, exceptis mulieribus & paruulis. ¶ Et statim cōpuli IESVS discipulos ascendere in nauiculam, & præcedere eum trans fretū donec dimitteret turbas. Et dimissa turba, ascendit in montem solus orare.

30 Vespere autem facto solus erat ibi. Nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus: erat enim contrarius uentus. Quarta autem uigilia noctis, uenit ad eos ambulans super mare. Et uidentes eum super mare ambulātem turbati sunt, dicentes quia phantasma est. Et præ timore clamauerunt. Statimq; IESVS locutus est eis, dicēs: Habete fiduciam, ego sum, nolite timere. Respondens autem Petrus, dixit: Domine si tu es, iube me ad te uenire super aquas. At ipse ait: Veni. Et descendens Petrus de nauicula ambulabat super aquam, ut ueniret ad IESVM. Vidēs uero uentum ualidū, timuit. Et cū cœpisset mergi, clamauit, dicens: Domine, saluū me fac. Et continuo IESVS extendens manū, apprehēdit eū, & ait illi: Modicæ fidei quare dubitasti? Et cū ascendisset in nauiculam, cessauit uentus. Qui autē in nauicula erant, uenerunt & adorauerunt eū, dicētes: Verè filius dei es. ¶ Et cū transfretassent, uenerunt in terram Genesar. Et cū cognouissent eū uiri loci illius, miserunt in uniuersam regionē illam, & obtulerunt ei omnes male habentes: & rogabant eum ut uel fimbriam uestimenti eius tangerent. Et quicumque tetigerunt, salui facti sunt.

35 re. Respondens autem Petrus, dixit: Domine si tu es, iube me ad te uenire super aquas. At ipse ait: Veni. Et descendens Petrus de nauicula ambulabat super aquam, ut ueniret ad IESVM. Vidēs uero uentum ualidū, timuit. Et cū cœpisset mergi, clamauit, dicens: Domine, saluū me fac. Et continuo IESVS extendens manū, apprehēdit eū, & ait illi: Modicæ fidei quare dubitasti? Et cū ascendisset in nauiculam, cessauit uentus. Qui autē in nauicula erant, uenerunt & adorauerunt eū, dicētes: Verè filius dei es. ¶ Et cū transfretassent, uenerunt in terram Genesar. Et cū cognouissent eū uiri loci illius, miserunt in uniuersam regionē illam, & obtulerunt ei omnes male habentes: & rogabant eum ut uel fimbriam uestimenti eius tangerent. Et quicumque tetigerunt, salui facti sunt.

40 bitasti? Et cū ascendisset in nauiculam, cessauit uentus. Qui autē in nauicula erant, uenerunt & adorauerunt eū, dicētes: Verè filius dei es. ¶ Et cū transfretassent, uenerunt in terram Genesar. Et cū cognouissent eū uiri loci illius, miserunt in uniuersam regionē illam, & obtulerunt ei omnes male habentes: & rogabant eum ut uel fimbriam uestimenti eius tangerent. Et quicumque tetigerunt, salui facti sunt.

45 tetigerunt, salui facti sunt.

ANNOTATIONES BREUES XXXIII. CIRCA LITERAM CAP. XIII.

4 tenuit	alligauerat	* φιλιππι
4 alligauit	posuerat	Philippi
4 posuit	indefinita	7 Die autem natalis
κρατήσας	4 in carcerem	γενεσίωρ δὲ ἀγομένωρ
ἔθηκερ	ἐμ φυλακῆ	Cum aut ageretur nas
ἔθετο	in carcere	8 saltauit (talitia
tenuerat	5 uxorem	ἠρχίσασο

	faltabat	οὐ χεῖρα ἔχοντα	παιδίω
	indefinitum	Non habent opus,	28 trans fretum
9	postulasset - ab eo.	Non est illis necesse	εἰς τὸ πέρα
9	præmonita	21 Responderunt ei.	30 Nauicula autem
	προβιβαθεῖσα	οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ	* ἦδη
	præinstructa	Illi autem dicunt ei.	iam
10	in disco	22 ait - eis	31 uenit
	ἐπὶ πίνακι	22 turbam	ἀπ᾿ ἄλλου
	in tabula	τοὺς ὄχλους	abiit
	& infra.	plurale	32 uidentes eum
15	in nauicula	& infra.	* οἱ μαθηταί
	ἐμπλοίω	23 aspiciens	discipulū
	& infra.	ἀναβλέψας	35 dixit
17	Et exiens	suspiciens	* αὐτῷ
	* ὁ Ἰησοῦς	25 reliq̄as duodecī cophias	illi.
	IESVS	nos fragmentorū ple-	37 aquam
17	miserus est eis,	τὸ περιεχόμενον τῶν (nos.	τὰ ὕδατα
	ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς,	κλασμάτων, δώδεκα	plurale
	miseriordia motus est	κοφίνων πλήρεις.	40 ascendisset
	erga illos,	quod supererat fragmen-	ἐμβόντων αὐτῶν
18	Vespere autem facto,	torum, duodecim co-	plurale
	ὀφίας δὲ γενομένης	phinos plenos.	42 Genesar
	Cū autē uespera fieret,	26 Māducātū autē fuit nu-	γεννησαρέτ
	indefinitum	merus 5000 uirorum	43 regionem
19	euntes	οἱ δὲ ἐθιόντες ἴσαν ἄνδρας	τῆν περιχωρον
	ἀπελθόντες	ὡσεὶ πεντακισχίλιοι.	44 quicumque
	abeuntes	Qui autē māducauerāt	ὅσοι
	& infra.	fuere uiri ferē quinquies	quotcunque.
20	Non habent necesse	27 paruulis (mille.	quotquot

COMMENTARIUS IN CAPVT DECIMUMQVARTVM

141 **T**Ransit Euangelista ad historiam, de morte Ioannis Baptistæ texendâ: ac primo quidem ponit opinionem Herodis de CHRISTO, dicens: **I**n illo tempore audiuit Herodes tetrarcha famâ IESV, & ait pueris suis: Hic est Ioannes Baptista, ipse surrexit à mortuis, & ideo uirtutes operatur in eo. **C**um Iudæam moderaretur Pontius Pilatus ut præses, & tetrarcha Galilææ esset Herodes, & tetrarcha Iturææ & Trachonitidis regionis Philippus frater Herodis, & tetrarcha Abilenæ Lyfanius: id quod ex tertio **LUC. 3.** Lucae cognoscitur: tunc magna perueniente fama ad Herodem de quodâ qui suscitaret mortuos, illuminaret cæcos, surdos audiendi facultate donaret, mūdaret leprofos, & omnia, potētia uerbi, dæmonia abigeret, & signa faceret nūq̄ audita: ratus est ipse (adeo erat mēte sceleris cōscia, adeo pauida, adeo obturbata & crassa) illū esse Ioānē Baptistā à se pauloante interfectū, qui surrexisset à mortuis, & (quia nullas uirtutes fecisset dū uiueret, cū tāta esset, omnium consensu, sanctimoniam) uirtutes in eo ex mortuis rediuiuo opari. Quæ opinio tūc multos etiā alios inuasit, q̄ dominū nō cognoscebāt: sed tantū absentes de miraculis eius, & diuinæ uirtutis potentijs aliqd̄ audierāt: adeo ut ipsi quoq̄ discipuli de prædicatiōis officio exercēdo ad dominū reuersi, nunciauerint eidē quosdā credere eū esse Ioānē. Postq̄ autē stultā hāc Herodis de CHRISTO opinionem per anticipatiōem narrauit hic Euangelista Matthæus: mox quomodo ille prius

Ille prius tenuerat Ioannem, & coniecerat in uincula: & quam ob causam, & quo
 astu sustulerit eum, subdit dicēs. ¶ Herodes enim tenuit Ioannem, & alligauit eum, 142
 & posuit in carcerē propter Herodiadē uxore fratris sui. Dicebat enim illi Ioannes:
 Non licet tibi habere eam. Et uolens illum occidere, timuit populum: quia sicut pro-
 phetam eum habebant. Die autē natalis Herodis, saltauit filia Herodiadis in medio,
 & placuit Herodi: unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumq; postulasset
 ab eo. At illa præmonita à matre sua, da mihi, inquit, hic in disco caput Ioannis Bapti-
 stæ. Et contristatus est rex. Propter iusiurandū autem, & propter eos qui pariter re-
 cumbebant, iussit dari. Misitq; & decollauit Ioannem in carcere. Et allatum est caput
 eius in disco, & datum est puellæ: & illa attulit matri suæ. ¶ Historia dilucida est. Ioan-
 nes præco domini, finis ueteris legis: mittitur in carcerē, inducēte Herodiade pellice
 Herodis, uxore autē Philippi fratris eius Tetrarchæ Iturææ, & Trachonitidis regiōis.
 Causa: Quia dicit Herodi (iuxta id quod scriptū est in Leuitico cap. 20. Qui duxerit *Leuit. 20.*
 uxore fratris sui, rem facit illicitam) nō licet tibi habere eam. Vult eum Herodes occi-
 dere nulla alia re, quàm lege dei offensus. Abstinet tamen nō dei quidem timore, sed
 populi metu, Ioannem tanquā prophetā habentis: tenet autem eum in uinculis. Cele-
 brat natalitiū diem. Filia Herodiadis saltat, atq; gesticulatur. Vanitas eius placet He-
 rodi. Cum iuramēto pollicetur se daturū illi quicquid petierit, haud inscius quid peti-
 tura sit: cum iuramento inquam, ut intercedente iureiurando nō interficere nō possit
 innocentē, quasi inuitus, sed lege ad hoc adactus, lege cōtra legē abutēdo. Puella sci-
 ens ad quid saltauerat, ad quid talis pollicitatio illi facta fuerat, & quid erat petitura
 (prædocta enim fuerat à matre) petit caput Ioannis sibi dari *ἐπιπίνακι*, in tabella aut di-
 sco, quo cibi mensæ apponuntur. Perfidus ille uasram gestans sub pectore uulpē, si-
 mulat se cōtristari, quod ipsa id postulasset, quāq; nihil magis cupiebat: uolebat enim
 occidere eum. Attamē propter iusiurandum & eos qui simul accūbebant, ne periurij
 nota ipsi inureretur: petitioni saltatricis puellæ annuit, sacrilega iuramenti obseruatio-
 ne, & omni periurio deteriore homicidium tegere uolēs: & homicidium quidē pro-
 phetæ, & plusquam prophetæ, & uiri sancti etiam priusquam ex utero egrederetur,
 & eiusmodi quo nemo maior surrexit inter natos mulierum. Ioannes pro antiqua le-
 ge, martyrio coronatur. Offert puella in patina matri suæ caput Ioānis Baptistæ. Hic
 exitus Ioannis. Herodes simulationem, ad quam lex uetus deuenerat, figurabat. He-
 rodiadē, synagogā satanæ. Filia, iniustitiam inde natam ad mundi applausum, & uolu-
 ptatem perniciosam. Ioannes, ueteris legis ueritatē: quæ penitus interiit, dum eò insa-
 niæ uetustas legis peruenit. Absit igitur ut in aulis regum aut principum, & maxime
 qui Christiana professiōe cēsantur, aliqui assimilētur Herodi & Herodiadē cū iniqua
 prole eius: nam uetera transierūt, & noua facta sunt omnia. Quid factū sit de corpore
 Ioannis, subinde indicat Euāgelista Matthæus, dicens. ¶ Et accedentes discipuli eius, 143
 tulerunt corpus eius, & sepelierunt illud: & uenientes, nunciauerūt IESV. ¶ Res ita
 gesta est, quæ & typus esse potuit. Ioānes, lex uetus. CHRISTVS, noua. Sepulta lege
 uetere, ueniunt ueri discipuli eius ad nouam, nunciantes sepultam uetustatē: & extin-
 cta uetustate literæ, confugiendum esse ad nouitatē spiritus. Sed ubinam inuenienda
 hæc nouitas? In ecclesia, quæ non raro in euangelio per nauem figuratur: quod per
 ea quæ sequuntur, haud inconcinne exprimitur, cum hoc modo subdit Matthæus.
 ¶ Quod cum audisset IESVS, secessit inde in nauicula in locum desertum seorsum, 144
 Et cum audissent turbæ, secutæ sunt eum pedestres de ciuitatibus. Et exiens uidit tur-
 bam multam, & misertus est eis, & curauit languidos eorū. ¶ IESVS, lex noua. Nau-
 uicula, ecclesia. Locus desertus, gentes, populus tanto tempore à deo dei que cultu-
 ra derelictus, atq; semotus. Turbæ quæ audito rumore nouæ legis, secutæ sunt, itinere
 pedestri, nationes gentiū, quæ audita euangelij fama bonorū affectuum motiōibus

- secutæ sunt dominum. Qui exijt & uidit, saluator. Exijt, de sinu patris, & uidit oculis
 Hicr. 11. miserationis, & miseratiõne attraxit (sicut scriptum est: In charitate perpetua dilexi te: ideo attraxi te miserans) & abstulit omnia peccata earum. Hæc, in ijs quæ tunc gesta sunt, typice præludebatur. Sed facta hic sanatione languentiũ primitiuæ ecclesiæ, quædam uespera successit: in qua dominus multa milia hominum quinque panibus & duobus piscibus mirabiliter paut. Quod nũc sanctus prodit Euagelista Matthæus, dicēs.
- 145 » ¶ Vespere autem factõ, accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes: Desertus est locus,
 » & hora iam præterijt: dimitte turbas, ut euntes in castella, emant sibi escas. IESVS aut
 » dixit eis: Non habent necesse ire, date illis uos manducare. Responderunt ei: Non ha
 » bemus hic nisi quinque panes, & duos pisces. Qui ait eis: Afferte mihi illos huc. Et cum
 » iussisset turbam discubere super fœnum, acceptis quinque panibus & duobus piscibus,
 » aspiciens in cœlum, benedixit & fregit: & dedit discipulis panes, discipuli autẽ turbis.
 » Et manducauerunt omnes, & saturati sunt. Et tulerunt reliquias fragmentorũ duode
 » cim cophinos plenos. Manducantium autẽ fuit numerus quinque milia uirorum, exce
 » ptis mulieribus & paruulis. ¶ Hæc reuera ut scripta sunt, ita gesta fuere: at præter ue
 » rissimam historiam non nihil quoque mysterij nobis indicare possunt. Vespera, declina
 » tio doctrinæ. Discipuli, apostolici uiri, quorum est fidem annunciare. Locus desertus,
 » mundus carẽs doctrina uitali. Hora præterijt: quia doctrinæ diei & lucis erit quidam
 » defectus. Quod petunt turbas dimitti in castella, se rudes & imperfectos in fide osten
 » dunt. Turbæ, populorum gentiumque nationes. Castella, gymnasia humanarum tradi
 » tionum, in quibus alienæ comparantur doctrinæ: ad quas nequaquam eis necessariũ
 » erit recurrere alimẽtorũ gratia, quæ à doctrina apostolorũ domini nostri IESU CHRI
 » STI, & ad id ordinatis erunt accipienda, non ab alijs. Escæ, doctrinæ, alimẽta animæ.
 » Quinque panes, quinque librorum Moyfi spiritualis intelligentia. Duo pisces, duo tes
 » tamenta, quibus accessit dei benedictio: quia hæ scripturæ solæ sacræ sunt, & ad præ
 » standam uitam tam uiris quàm mulieribus, ac pueris à deo benedictæ, & sufficientes:
 » ut in quibus solis, quantum hac in uita mortalibus fas est, animarum satietas inueniri
 » possit. Fragmẽta quæ superfuerunt, quibus duodecim cophini fuerunt pleni, fructus
 » credentium prædicatione duodecim apostolorum. Cophini, primitiuæ ecclesiæ. Man
 » ducantium ferè quinque milia uirorum, præter mulieres & paruulos: numerus uirorũ,
 » mulierum, & paruulorum primo tempore credentium. Nox sequẽs, iam inclinatæ fi
 » dei sequentium tribulationum indicium. Facto illo mirabili signo, compulit discipu
 » los conscendere nauem, ut præcederent se, enauigando mare Tyberiadis, uersus (ut
 » ait Marcus) Bethsaidam, quæ etiã est ex parte Capharnaũ. Quod subdit Matthæus,
 » 146 » ¶ Et statim compulit discipulos ascendere in nauiculam, & præcedere eum
 » trans fretum, donec dimitteret turbas. Et dimissa turba, ascendit in montem solus ora
 » re. Vespere autem factõ, solus erat ibi. Nauicula autem in medio mari iactabatur flu
 » ctibus. Erat enim contrarius uentus. Quarta autem uigilia noctis, uenit ad eos ambu
 » lans super mare. Et uidentes eum super mare ambulantẽ, turbati sunt, dicentes quia
 » phantasma est. Et præ timore clamauerunt. Statimque IESVS locutus est eis, dicēs: Ha
 » bete fiduciam: Ego sum, nolite timere. Respondēs autẽ Petrus, dixit: Domine si tu es,
 » iube me ad te uenire super aquas. At ipse ait: Veni. Et descendēs Petrus de nauicula
 » ambulabat super aquam ut ueniret ad IESVM. Vidēs uero uentũ ualidum, timuit. Et
 » cum cœpisset mergi, clamauit, dicens: Domine saluũ me fac. Et cõtinuo IESVS exten
 » dens manum, apprehẽdit eum, & ait illi: Modicæ fidei, quare dubitasti? Et cũ ascendis
 » set in nauiculã, cessauit uentus. Qui autẽ in nauicula erant, uenerunt, & adorauerunt eũ,
 » dicentes: Verè filius dei es. ¶ Hæc gesta sunt, & mysterium habet, quod deus nouit.
 » Quibus & hoc aptare poterimus, quod non omnino rei gestæ uideatur incõsonum.
 » Compulsio, fugam, reformidationem, & inuoluntariam perpeffionem perpeffionũ
 » mundi

mundi designat. Nauis, ecclesiam. Mare, mundum. Præcessio discipulorum, dimissio
 turbarum, & receptio solitaria domini in montem, subtractionem præsentiae diuinæ
 ad tempus. Mons, cœlum. Quod orat dominus, monstrat se nunquam suorum in cœ
 lo ante patrem esse immemorem: ramet si tempore tētationis & persecutionum, eius
 præsentia & auxilio desituti uideantur. Iactatio nauis, turbationem ecclesiae. Fluctus,
 commotiones mundi atque persecutiones. Ventus contrarius, flatus malignorū spi
 rituum impediētes: quo minus ecclesia ad pacis, tranquillitatisq; portum perueniat.
 Nox, ignorātia, peccatum. Quatuor uigiliae noctis, totum tempus persecutionū. Tri
 bus primis uigilijs noctis suam præsentiam nequaquā mundo exhibiturus est **CHRIS
 TVS**: & si incomparabiliter fortius prece pro suis uincat in cœlis, quā Moses olim
 in uertice collis. Quarta uigilia suam præsentiam ecclesiae exhibiturus est, aut iam ex
 hibuit, super fluctus ambulans. Quod phantasma esse dicunt, diffidentiam monstrat.
 Petrus, signat uicarios, etiā præcipuos **CHRISTI**: qui inter illas persecutionū procel
 las cupientes uenire ad **CHRISTVM**, sic hæsitabunt, ut nisi **CHRISTVS** suo peculiari
 auxilio liberet eos, opem inuocātes, omnino submergantur. **CHRISTVS** intrauit na
 uem, & cōtinuo (ex Ioannis sexto) nauis perducta est ad portum quō ibant, qui est pa
 cis & quietis signum. Et perfracta est omnis potestas malignorū spirituum: quod est
 uentum cessasse, pacemq; ecclesiae redditam esse. Quod cum factum fuerit, omnes in
 ecclesia existentes adorabunt in tranquillitate dominum, & in gaudio & lætitia confi
 rebuntur eum uerè esse dei filium. Liberatis ergo à tanto fluctuū periculo discipulis,
 & naue in portum deducta, transijt dominus in terram Gennefareth: ut indicat Mat
 thæus, hoc modo inquiring. **¶** Et cum transfretassent, uenerunt in terram Gennefar.

Exod. 17.

Iodh. 6.

147

» Et cum cognouissent eum uiri loci illius, miserunt in uniuersam regionē illam, & ob
 » tulerunt ei omnes male habētes, & rogabāt eū, ut uel fimbriam uestimēti eius tange
 » rent. Et quicumq; tetigerunt, salui facti sunt. **¶** Gennefarenī, designāt alias nationes,
 » quæ reddita pace ecclesiae, illi erant aut sunt adiungendæ. Quod rogabant, ut uel fim
 » briam uestimenti eius tangerent, magnum fidei desyderium ostēdit. Fimbriam uesti
 » mēti tetigisse, est illos per posteriores & discipulorum discipulos credidisse, aut adhuc
 » credituros esse. Tetigerunt autem omnes, qui fidem receperunt: quotquot uero rece
 » perunt eam, salui facti sunt: nam sola fide **CHRISTI** salutem expectamus. Illi igitur
 » qui tactu fidei filij sui saluat uniuersos, cū filio eius domino nostro **IESV CHRISTO**,
 » & spiritu sancto, honor, gloria, & potestas in omnia seculorum secula. Amen.

CAPVT DECIMVM QVINTVM.

Tunc accesserunt ad eum ab Hierosolymis Scribæ & Phari 148
 sæi, dicentes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditio
 nes seniorum? Non enim lauant manus suas, cum panem
 manducant. Ipse autem respondēs, ait illis: Quare & uos
 trāsgredimini mandatum dei propter traditionem uestrā?
 Nam deus dixit: Honora patrem & matrem: & qui maledixerit pa tri uel
 matri, morte moriatur. Vos autem dicitis: Quicumque dixerit patri uel ma
 tri, munus quodcunq; est, ex me tibi proderit: & non honorificabit patrem
 suum, aut matrem suam: & irritum fecistis mandatū dei propter traditionē
 uestram. Hypocritæ, bene prophetauit de uobis Esaias, dicēs: Populus hic
 labiis me honorat, cor autē eorū longe est à me. Sine causa aut colunt me,
 docentes doctrinas & mandata hominum. **¶** Et conuocatis ad se turbis, di- 149
 xit eis: Audite, & intelligite: Non quod intrat in os, coinquinat hominem: